

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 6Co/143/2016
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5312209926
Dátum vydania rozhodnutia: 15. 06. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Yvetta Dzugasová
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2016:5312209926.5

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Yvetty Dzugasovej a členov senátu JUDr. Jany Urbanovej a JUDr. Adriany Gallovej, v právnej veci navrhovateľa: Pohotovosť, s.r.o., so sídlom Pribinova 25, 811 09 Bratislava, IČO: 35 807 598, zastúpeného spoločnosťou: Fridrich Paľko, s.r.o., so sídlom Grösslingova 4, 811 09 Bratislava, IČO: 36 864 421, proti odporcovi: Slovenská republika, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom Župné námestie 13, 813 11 Bratislava, v konaní o náhradu majetkovej škody a náhradu nemajetkovej ujmy, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Čadca č. k. 8C/196/2012-79 zo dňa 18. novembra 2013, takto

rozhodol:

Rozsudok Okresného súdu Čadca č. k. 8C/196/2012-79 zo dňa 18. novembra 2013 **p o t v r d z u j e .**

Odporcovi náhradu trov odvolacieho konania **n e p r i z n á v a .**

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom okresný súd návrh navrhovateľa zamietol (výrok I.) a vyslovil, že odporcovi náhradu trov konania nepriznáva (výrok II.). Súčasne zamietol návrh navrhovateľa na prerušenie konania do právoplatného rozhodnutia Ústavného súdu SR o ústavnej sťažnosti pre porušenie práva navrhovateľa na zákonného sudcu a nestranný súd (výrok III.).

2. Navrhovateľ sa domáhal uloženiu povinnosti odporcovi zaplatiť mu škodu a nemajetkovú ujmu spôsobenú (tvrdeným) nesprávnym úradným postupom exekučného súdu - Okresného súdu Čadca. Nesprávnosť postupu mala spočívať v okolnosti, že v exekučnej veci (navrhovateľa ako oprávneného) vedenej súdnym exekútorom JUDr. Rudolfom Krutým pod sp.zn. EX 3843/10 rozhodol o žiadosti o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie po uplynutí zákonom stanovenej doby s omeškaním viac ako 11 mesiacov.

3. Z dôvodov tohto rozhodnutia vyplýva, že okresný súd v súlade s ust. § 101 ods. 2 O.s.p. konal a rozhodol na pojednávaní v neprítomnosti účastníkov a právneho zástupcu navrhovateľa, ktorí mali doručenie predvolania riadne vykázané. Návrh na odročenie pojednávania nepovažoval súd za závažný dôvod pre odročenie pojednávania, naviac súd poukázal na to, že návrh na odročenie pojednávania nemal náležitosti návrhu podľa § 119 O.s.p.. V rámci dokazovania sa súd oboznámil s obsahom listín založených v spise, ako aj s obsahom pripojeného spisu Okresného súdu Čadca č.k. 16Er/195/2010, pričom zistil a ustálil nasledovný skutkový a právny stav: Z pripojeného exekučného spisu mal súd preukázané, že dňa 23.3.2010 spísal navrhovateľ v procesnom postavení oprávneného návrh na vykonanie exekúcie proti povinnému Martinovi Kaduchovi s miestom podnikania Stred 392, Turzovka, IČO: 43570798 za účelom vymoženia pohľadávky 650,00 Eur s príslušenstvom, a to na základe exekučného titulu - rozhodcovský rozsudok Stáleho rozhodcovského súdu zriadeného zriaďovateľom

Slovenská rozhodcovská, a.s., sp.zn. SR 22145/2009. Súdny exekútor zaevidoval návrh pod sp.zn. EX 3843/2010 a dňa 10.5.2010 bola Okresnému súdu Čadca doručená žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie. Súd dňa 20.5.2010 vyzval navrhovateľa, aby predložil súdu zmluvu o úvere a všeobecné podmienky. Nakoľko navrhovateľ na výzvu súdu nereagoval, urgoval súd navrhovateľa dňa 30.8.2010. Po doručení zmluvy o úvere a všeobecných podmienok poskytnutia úveru vydal dňa 16.12.2010 poverenie pod č. 5502026568*.

4. Zákon č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov (ďalej „zákon č. 513/2003 Z.z.“) vo svojich ustanoveniach taxatívne vymedzuje podmienky úspešného uplatnenia nároku na náhradu škody, pri ktorých štát zodpovedá za škodu spôsobenú orgánom verejnej moci pri výkone verejnej moci: nezákonné rozhodnutie, resp. nesprávny úradný postup, vznik škody a príčinná súvislosť medzi nezákonným rozhodnutím, resp. nesprávnym úradným postupom a vzniknutou škodou.

5. V prejednávanej veci si navrhovateľ uplatnil náhradu majetkovej škody vo výške 125,00 Eur a nemajetkovú ujmu vo výške 605,00 Eur z dôvodu nesprávneho úradného postupu, ktorý mal spočívať v nečinnosti súdu - prieťahoch v konaní, pretože poverenie na vykonanie exekúcie nevydal v zákonnej lehote 15 dní, ale s omeškaním viac ako 11 mesiacov. S poukazom na ust. § 44 ods. 2 Exekučného poriadku účinného do 1.6.2010 a § 44 ods. 2 Exekučného poriadku účinného od 1.6.2010 z hľadiska dikcie ustanovenia § 9 ods. 1, 2 zákona č. 514/2003 Z.z. účinného do 31.12.2012 konštatoval, že žiadosť o vydanie poverenia bola súdu doručená dňa 10.5.2010. Súd dňa 20.5.2010 vyzval navrhovateľa, aby predložil súdu zmluvu o úvere a všeobecné podmienky, nakoľko navrhovateľ na výzvu súdu nereagoval, urgoval súd navrhovateľa dňa 30.8.2010. Súd vydal poverenie dňa 16.12.2010. Tým mal súd preukázať, že tvrdenie navrhovateľa, že k rozhodnutiu súdu došlo po uplynutí zákonom stanovenej doby s omeškaním viac ako 11 mesiacov a súd bol bezdôvodne nečinný viac ako 349 dní, je nepravdivé. V danom prípade poverenie bolo vydané s omeškaním približne 7 mesiacov, čo spôsobil aj navrhovateľ tým, že na výzvu súdu nereagoval včas. Nakoľko nebola v súdnej veci dodržaná zákonná 15-dňová lehota na vydanie poverenia, takýto stav predstavuje nesprávny úradný postup súdu. Nesprávny úradný postup však bez splnenia ostatných predpokladov - vzniku škody a danosti príčinnej súvislosti medzi vznikom škody a nesprávnym úradným postupom, nezakladá vznik zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú výkonom verejnej moci. Pokiaľ ide o vznik a existenciu škody, s poukazom na ust. § 17 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z.z. okresný súd uviedol, že navrhovateľ vyčísľil škodu na ním tvrdené paušálne vecné náklady spojené s jeho činnosťou uskutočňovanou vo veci správy a udržateľnosti pohľadávky v období, ktoré zbytočne uplynulo medzi doručením žiadosti o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie a rozhodnutím o nej. Ide o náklady, ktoré mal navrhovateľ vynaložiť výlučne v tomto období na správu pohľadávky prostredníctvom pracovných výkonov zamestnanca pomocou informačného systému v sume 70,00 Eur, na udržiavanie a správu informačného systému v sume 40,00 Eur, na administratívne spracovanie textov urgencií adresovaných exekučnému súdu, na publikačné výdaje spojené s vyhotovením urgencií adresovaných exekučnému súdu, na poštovné a telekomunikačné výdaje spojené s urgovaním a kontrolou stavu konania na exekučnom súde v sume 15,00 Eur. Navrhovateľ nekonkretizoval, či uvedené náklady predstavujú skutočnú škodu alebo ušlý zisk a neuniesol tak bremeno tvrdenia. Súd mal z vlastnej rozhodovacej činnosti vedomosť, že uvádzané náklady v celkovej výške 125,00 Eur, prípadne vo výške 175,00 Eur uplatnil navrhovateľ aj v iných návrhoch o náhradu škody proti odporcovi v skutkovo obdobných veciach podaných na tamjší súd, a teda ich určil ako paušálne náklady. V tejto súvislosti súd poukázal na skutočnosť, že navrhovateľ je obchodnou spoločnosťou, ktorá sa dlhodobo zaoberá spotrebiteľskými úvermi, ktoré spravuje a vymáha, a na túto činnosť nepochybne potrebuje informačný systém, takýto systém musel navrhovateľ využívať nielen počas obdobia od podania návrhu na vykonanie exekúcie a podanie žiadosti o udelenie poverenia do vydania poverenia súdom, ale aj pred týmto obdobím a po ňom, a to nielen na správu a vymáhanie pohľadávok, ktoré boli predmetom exekúcií, ale aj takých pohľadávok, ktoré neboli exekučne vymáhané. Z uvedeného dôvodu náklady na správu pohľadávky prostredníctvom pracovných výkonov zamestnanca a náklady na udržiavanie a správu informačného systému musel navrhovateľ vynaložiť aj vtedy, ak by exekučný súd žiadosti o udelenie poverenia rozhodol v zákonnej lehote. V tomto smere navrhovateľ nekonkretizoval, o aké pracovné výkony, v súvislosti s ktorými malo dôjsť k vzniku škody, ide, aké náklady na udržiavanie a správu informačného systému mu mali vzniknúť v období tvrdeného omeškania súdu. Vzhľadom na skutočnosť, že navrhovateľ nepreukázal samotný vznik škody, dokazovanie, resp. vyhodnotenie tvrdení o výške škody, ktorá mu mala vzniknúť, by boli nehospodárne. Aj napriek uvedenému sa navrhovateľ nemôže zbaviť dôkazného

bremena ohľadom preukázania vzniku a výšky škody tvrdením, že presnú výšku škody nemôže vyčísliť ani preukázať a neobstojí ani argumentácia navrhovateľa o ochrane osobných údajov, obchodného tajomstva, dôverných informácií. Skutočnú výšku škody treba vždy hodnoverne preukázať tak, aby nedochádzalo k ľubovoľnému a subjektívnemu vyčísl'ovaniu škody. Tým mal súd preukázané, že navrhovateľ neunesol dôkazné bremeno na preukázanie druhej podmienky pre zodpovednosť za škodu za nesprávny úradný postup, a to vznik a existenciu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom súdu, podmienky pre náhradu nemajetkovej ujmy. Navrhovateľ nepreukázal ani príčinnú súvislosť medzi tvrdeným porušením povinnosti a tvrdenou škodou. Navrhovateľ bol povinný preukázať, že pred tvrdenými prieťahmi bola majetková situácia povinného taká, že by umožnila uspokojenie pohľadávky navrhovateľa v celom rozsahu. Bol povinný preukázať, že len v dôsledku tvrdeného nesprávneho úradného postupu súdu došlo k takému zmenšeniu majetkovej situácie povinného, ktorá znemožnila navrhovateľovi uspokojiť pohľadávku v celom rozsahu a spôsobila mu škodu. Toto dôkazné bremeno navrhovateľ neunesol, preto súd konštatoval, že nebola preukázaná príčinná súvislosť medzi tvrdeným porušením povinnosti exekučného súdu a tvrdenou škodou. Navrhovateľ uplatnil aj náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. S poukazom na ust. § 17 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z.z. súd dospel k záveru, že oneskorené rozhodnutie v prejednávanej veci nezasahuje do práv navrhovateľa v takej miere, že by bolo namieste priznanie nemajetkovej ujmy v peniazoch. Bolo na navrhovateľovi, aby preukázal, že samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučinením. Navrhovateľ nijako bližšie nekonkretizoval, v čom a ako oneskorené rozhodnutie o žiadosti o udelenie poverenia ovplyvnilo ďalšie podnikateľské postupy navrhovateľa. Pokiaľ navrhovateľ pri vyčísl'ení majetkovej ujmy vychádzal z nálezov Ústavného súdu SR o zbytočných prieťahoch a poskytnutí finančného zadosťučinenia, súd poukázal na to, že navrhovateľ nepreukázal, že by sa pokúšal oneskorenie pri rozhodovaní exekučného súdu riešiť sťažnosťou predsedovi súdu, ktorý mohol zjednať nápravu a predísť tak prípadnej ujme na strane navrhovateľa, pričom uvedená procesná aktivita navrhovateľa ako jedna z možných účinných právnych prostriedkov ochrany práv je podmieňovaná práve Ústavným súdom SR pri rozhodovaní o zbytočných prieťahoch a priznávaní náhrady nemajetkovej ujmy. Vzhľadom na skutočnosť, že súd nemal preukázané splnenie všetkých podmienok nevyhnutných pre konštatovanie zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom, súd nerozhodoval o základe veci medzitymným rozsudkom tak, ako to navrhoval navrhovateľ a rovnako nepriznal navrhovateľovi majetkovú škodu ani nemajetkovú ujmu a jeho návrh ako nedôvodný v celom rozsahu zamietol. Pokiaľ bola vznesená námietka premlčania zo strany odporkyne, súd konštatoval, že o tvrdenej škode sa právny zástupca navrhovateľa dozvedel vydaním poverenia dňa 16.12.2010, prvýkrát právo mohol uplatniť dňa 17.12.2010 a pokiaľ podal návrh dňa 27.9.2012, podal ho v zákonnej lehote.

6. V dôvodoch svojho rozhodnutia tiež uviedol, že nevyhovel procesnému návrhu, ktorým sa navrhovateľ domáhal zrušenia nariadeného termínu pojednávania a prerušenia konania (§ 109 ods. 1 písm. b/ O.s.p. a § 109 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) do právoplatného rozhodnutia Ústavného súdu SR o jeho ústavnej sťažnosti ohľadne tvrdeného porušenia práva na zákonného sudcu a nestranný súd. V súdnej veci nebolo preukázané naplnenie niektorého z uvedených dôvodov, pre ktoré by mohol súd konanie prerušiť. Súd dospel k záveru, že navrhovateľ neuplatnil procesné právo, neuplatnil námietku zaujatosti a vec nebola nadriadenému súdu predložená na rozhodnutie o vznesenej námietke zaujatosti navrhovateľa. Nadriadený súd rozhodoval o procesnom práve sudcu predložiť vec k rozhodnutiu o vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci. V tomto štádiu konania zákonná sudkyňa mala za to, že o návrhu zákonnej sudkyne na vylúčení z rozhodovania a prejednávania veci bolo zákonným spôsobom rozhodnuté, zákonná sudkyňa rozhodnutie nadriadeného súdu rešpektuje, považuje ho za rozhodnutie v súlade so zákonom a mala za to, že týmto rozhodnutím nebol porušený zákon, resp. Ústava, a preto nepostúpila návrh na zaujatie stanoviska Ústavnému súdu. Podľa záverov súdu taktiež nie je dôvod na prerušenie konania podľa § 109 ods. 2 písm. c/ O.s.p.. Súd poukazoval na fakultatívnu povahu inštitútu prerušenia konania z daných dôvodov, ktorá ponecháva možnosť prerušenia na úvahu konajúceho súdu. V tomto prípade otázka zaujatosti zákonného sudcu už bola vyriešená zákonným postupom tak, že zákonná sudkyňa nie je vylúčená z rozhodovania veci. Súd poukázal aj na tú skutočnosť, že ide o konanie o náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom súdu, resp. prieťahmi v konaní, nečinnosťou súdu. Prerušenie konania by bolo v zjavnom rozpore s účelom žaloby, ktorú navrhovateľ podal.

7. O trovách konania okresný súd rozhodol podľa § 142 ods. 1 a odporcovi, ktorý bol v konaní úspešný, ich náhradu nepriznal, keďže si tieto nevyčísl'il (§ 151 ods. 1 O.s.p.).

8. Proti tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie navrhovateľ, ktorý sa domáhal jeho zrušenia a vrátenia veci okresnému súdu na ďalšie konanie. Odvolateľ poukázal na koncepciu spravodlivého súdneho konania zahŕňajúceho právo na kontradiktórne konanie, v rámci ktorého musia mať strany možnosť oboznámiť sa so všetkými predloženými dôkazmi alebo stanoviskami a vyjadriť sa k nim, s cieľom ovplyvniť súdne rozhodnutie. Zdôraznil, že vo veci nebolo možné rozhodnúť bez nariadenia pojednávania. Odvolateľ tiež namietal, že pred vynesením rozhodnutia nebol oboznámený ani s listinnými dôkazmi uloženými v exekučnom spise a k vykonanému dokazovaniu sa nemal možnosť vyjadriť a navrhnúť dôkazy na podporu svojich tvrdení. V danej veci podľa navrhovateľa nebolo možné rozhodnúť bez jeho účasti na pojednávaní, keďže trval na osobnej účasti svojho zástupcu na pojednávaní a zároveň riadne a včas požiadal o jeho zrušenie z dôležitého dôvodu (keďže podľa jeho názoru vo veci koná nezákonný sudca) a preto nebol daný dôvod pre postup súdu v konaní podľa ust. § 101 ods. 2 O.s.p. Navyše, v situácii, kedy bolo potrebné vo veci vykonať dokazovanie navrhnutým dôkazom - listinami založenými v exekučnom spise, mal súd umožniť navrhovateľovi uplatňovať svoje stanoviská k skutkovým aj právnym otázkam nastoleným samotným súdom. Pokiaľ vnútroštátny súd dospel (podľa odvolateľa na základe dokazovania, ktorého obsah, rozsah si bez akéhokoľvek dôvodu určil sám) k záveru, že existuje okolnosť brániaca vydať pre navrhovateľa pozitívne rozhodnutie, musí vo všeobecnosti o tom informovať účastníkov konania v spore a umožniť im, aby sa k tomu vyjadrili. Odvolateľ tiež zdôraznil, že nebol súdom poučený podľa ust. § 120 ods. 4 O.s.p. Upozornil, že súd vykonal dokazovanie listinami, ktorých pôvod nie je z odôvodnenia rozhodnutia poznateľný a nie je zrejmé, či išlo o listiny založené v exekučnom spise. Nakoľko odporca sa k žalobe nevyjadril, mal okresný súd postupovať v súlade s ust. 153b O.s.p. a vychádzajúc z navrhovateľom tvrdeného skutkového stavu vydať rozsudok pre zmeškanie. Navrhovateľ pritom trval na osobnej účasti svojho právneho zástupcu na pojednávaní, ale pred nestranným súdom. Zároveň navrhovateľ poukázal na svoje podanie (obsiahnuté v texte žaloby), ktorým upovedomil súd o skutočnostiach nasvedčujúcich tomu, že sudcu, ktorému bola vec pridelená na prejednanie a rozhodnutie, je potrebné z konania vylúčiť. Okolnosť, že krajský súd nevezhliadol v označených skutočnostiach dôvod na vylúčenie sudcu, nič nemení na tom, že v očiach navrhovateľa a objektívne v očiach verejnosti nemožno tohto sudcu považovať za nestranného. Uvedené rozhodnutie krajského súdu bolo podľa odvolateľa vydané v rozpore s ustálenou judikatúrou v iných krajských súdoch v skutkovo a právne totožných veciach. Zároveň je v rozpore s judikatúrou Ústavného súdu SR, Európskeho súdu pre ľudské práva v oblasti zachovávanie práva na nestranný súd. Navyše konečné (meritórne) rozhodnutie vo veci (vylúčeným sudcom) neprichádzalo v čase jeho vydania do úvahy aj preto, že súd v ten istý deň rozhodol uznesením o zamietnutí návrhu navrhovateľa na prerušenie konania podľa ust. § 109 ods. 1 písm. b) a ust. § 109 ods. 2 písm. c) O.s.p., proti ktorému legálne pripustil odvolanie. Navrhovateľ podal proti rozhodnutiu o zamietnutí návrhu na prerušenie konania odvolanie, pričom v čase podania tohto odvolania o ňom nebolo rozhodnuté. Takýto postup súdu zakladá porušenie práva navrhovateľa na súdnu ochranu, osobitne marí jeho možnosť konať pred súdom. Meritórne rozhodnutie súdu je tak prinajmenšom predčasné. Argumentáciu súdu uvedenú v napadnutom rozhodnutí (napr. spôsob judikovania pohľadávky, podstata a podnikateľské riziko navrhovateľa, kontakt so súdnym exekútorom) považoval odvolateľ za irelevantnú. Navrhovateľ zotrval na tvrdení, že zákonom stanovená lehota v predmetnom exekučnom konaní nebola exekučným súdom dodržaná, čo potvrdzuje aj odôvodnenie napadnutého rozsudku. V dôsledku toho bol v súdnej veci preukázaný navrhovateľom tvrdený nesprávny úradný postup. Rozhodnutie súdu je rozporné, pokiaľ na jednej strane konštatuje porušenie práva, no na strane druhej nepriznal navrhovateľovi práva uplatnené žalobou. Napadnuté rozhodnutie je tak založené na skutkovej a právnej chybe súdu, čo nie je v právnom štáte udržateľné. Vo vzťahu k III. vete výroku rozsudku namietal nepreskúmateľnosť napadnutého rozhodnutia pre nedostatok dôvodov. Odvolateľ nesúhlasil tiež so záverom, že návrh na prerušenie konania nepodporil žiadnymi listinami, nakoľko k elektronickému podaniu návrhu na zrušenie pojednávania priložil prílohu obsahujúcu ústavnú sťažnosť. S poukazom na závery Krajského súdu v Trnave (podporne Krajských súdov v Nitre a Prešove) o vylúčení všetkých sudcov okresného súdu, ktorého nesprávny postup sa vo veci samej namieťa, zdôraznil koncepciu a význam práva na nestranný súd. Okolnosť, že Krajský súd v Žiline (podľa navrhovateľa v rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou iných krajských súdov v skutkovo a právne totožných veciach) nevezhliadol v označených skutočnostiach dôvod na vylúčenie sudcu, nič nemení na tom, že v jeho očiach a tiež objektívne v očiach verejnosti nemožno takéhoto sudcu považovať za nestranného. Následne (tvrdený) postup, kedy o veci účastníka konania nerozhodol zákonný sudca, označil za ústavne neakceptovateľný.

9. Odporca zostal v odvolacom konaní nečinný.

10. Krajský súd, ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 O.s.p.), po zistení, že odvolanie podal k tomu oprávnený účastník konania (§ 201 veta prvá O.s.p.) v zákonom stanovenej lehote (§ 204 ods. 1 O.s.p.), preskúmal vec v rozsahu vymedzenom ust. § 212 ods. 1, 2 písm. b) O.s.p. a bez nariadenia odvolacieho pojednávania postupom podľa § 156 ods. 3 O.s.p. v spojení s § 214 ods. 2 a § 211 ods. 2 O.s.p. rozsudok okresného súdu ako vecne správny podľa § 219 ods. 1 O.s.p. potvrdil.

11. Nakoľko odvolacie dôvody navrhovateľa boli neopodstatnené (v zmysle § 212 ods. 1 O.s.p. je krajský súd viazaný konkrétnymi dôvodmi odvolania) a neboli zistené ani nedostatky v postupe okresného súdu, na ktoré odvolací súd prihliada z úradnej povinnosti (§ 212 ods. 3 O.s.p.), potvrdil napadnutý rozsudok vo výroku I. ako vecne správny.

12. Len vo všeobecnosti je akceptovateľná úvaha odvolateľa, že súčasťou kontradiktórneho konania je právo byť oboznámený s predloženými dôkazmi, vyjadriť sa k nim a podávať dôkazné návrhy. Zásada kontradiktórnosti predovšetkým totiž pojmovo predvída procesnú aktivitu účastníkov konania. Ťažiskom realizácie procesných práv účastníkov súdneho konania je práve pojednávanie, na ktoré bol navrhovateľ riadne a včas predvolaný a svojím postupom - bezdôvodnou neúčastou na pojednávaní - sa o ich bezprostredné naplnenie sám obral. V prípade účasti na pojednávaní by sa navrhovateľ zúčastnil vykonávania dokazovania, mohol by navrhovať jeho doplnenie, resp. sa k vykonanému dokazovaniu vyjadriť a bol by poučený (aj) o predbežnom právnom posúdení - § 118 ods. 2 O.s.p.. V tejto súvislosti sú potom ďalšie tvrdenia i námietky navrhovateľa dotýkajúce sa odňatia práva konať pred súdom a porušenie zásady kontradiktórnosti bezpredmetné.

13. Podstatná časť odvolacích námietok je založená na tvrdení, že vo veci nerozhodoval nestranný sudca. Krajský súd v Žiline, ako súd nadriadený, rozhodol uznesením sp. zn. 9NcC/443/2013-42 zo dňa 10.10.2013, že zákonná sudkyňa Okresného súdu Čadca JUDr. Laura Žideková nie je vylúčená z pojednávania a rozhodovania veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 8C/196/2012. Od vydania tohto rozhodnutia, v ktorom nadriadený súd podrobne uviedol dôvody, pre ktoré zákonného sudcu možno považovať za nestranného zo subjektívneho aj objektívneho hľadiska, nedošlo ku žiadnym novým skutočnostiam majúcim vplyv na nestrannosť zákonného sudcu, preto je argumentácia odvolateľa o konaní vylúčeného sudcu bezpredmetná. Nad rámec uvedeného odvolací súd dopĺňa, že aktuálna aplikačná prax Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pri zohľadnení tak subjektívneho, ako aj objektívneho hľadiska (teória zdania) sa v prevažujúcej miere prikláňa k záveru o povinnosti, ako aj požiadavke na sudcu v každej veci zachovať vecný, profesionálny prístup, nadhľad, potrebnú dávku odstup, pričom samotná skutočnosť, že predmetom konania je nesprávny úradný postup súdu, na ktorom sudca vykonával aj svoju funkciu, nezakladá pomer sudcu k veci, teda dôvod pre jeho vylúčenie.

14. Je nutné rozlišovať medzi pojmom „súd“ a „sudcovia“ a z hľadiska zásad spravodlivého procesu citlivo zvažovať ich vzťah v posudzovaných súvislostiach. Nezodpovedá právnym pomerom priliehavoť názoru o mechanickom vzťahu medzi súdom a sudcami tohto súdu. Vzťah sudcov je pri výkone rozhodovacej činnosti riadený princípom prezumpcie nezávislosti súdnej moci, ktorá nepodlieha subjektívnym pocitom sudcov pri ich rozhodovaní a nie je ničím zaťažovaná v ich postojoch voči súdu. Pôsobenie sudcov na určitom súde je vždy objektívne dané, len samá táto skutočnosť nemôže byť dôvodom ich vylúčenia. Sudcovia ako reprezentanti verejnej moci by tak a priori stáli vo svetle spochybňujúcim ich profesionálne schopnosti. Vzájomný vzťah medzi sudcom a súdom nie je vzťahom zamestnaneckým alebo služobným. Vymenovaním za sudcu vzniká a zánikom funkcie sudcu zaniká osobitný vzťah sudcu k štátu, z ktorého vyplývajú vzájomné práva a povinnosti sudcu a štátu. Sudca je pri výkone funkcie sudcu nezávislý a zákony a iné všeobecne záväzné právne predpisy vykladá podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia, rozhoduje nestranne, spravodlivo, bez zbytočných prietahov, len na základe skutočností zistených v súlade so zákonom (§ 2 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z. z.). Nezávislosť sudcu je nevyhnutné vnímať aj ako nezávislosť v rámci samotnej súdnej moci, celého súdneho systému, aj konkrétneho súdu na ktorom sudca pôsobí. Iba takéto chápanie nezávislosti je predpokladom nestrannosti sudcu, ktorú nesmie nikto ohroziť (uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Nc 86/2011 zo dňa 24.11.2011). Sudca je povinný v každej súdnej veci zachovávať vecný a profesionálny prístup, potrebnú dávku odstup, pričom samotná skutočnosť, že predmetom konania je nesprávny úradný postup súdu, na ktorom sudca vykonáva svoju funkciu (keď v pojednávanej veci zákonná sudkyňa nekonala a nerozhodovala v exekučnej veci, v ktorej malo dôjsť k nesprávne úradnému postupu), nezakladá pomer sudcu k veci, a teda neexistuje dôvod pre vylúčenie zákonnej sudkyne JUDr. Laury Židekovej z pojednávania a rozhodovania predmetnej veci.

15. Odvolací súd nespochybňuje, že súčasťou kontradiktórneho konania je právo účastníka byť oboznámený s predloženými dôkazmi, vyjadriť sa k nim a podávať dôkazné návrhy. Zásadu kontradiktórnosti však nemožno vykladať absolútne, resp. formalisticky, ale len vo väzbe s ostatnými zásadami/ustanoveniami procesného predpisu. Termín pojednávania (18.11.2013) prvostupňový súd vytýčil dňa 29.10.2013 a navrhovateľovi a jeho právnomu zástupcovi bolo toto predvolanie doručené dňa 6.11.2013. Až dňa 15.11.2013 o 16:32 hod. (piatok) bol konajúcemu súdu doručený návrh navrhovateľa na „zrušenie pojednávania z dôvodu objektívneho posúdenia porušenia zásady nestranného súdu a sudcu“, ktoré súd zaevidoval dňa 18.11.2013 (v deň súdneho pojednávania).

16. Okresný súd sa s návrhom na odročenie pojednávania vysporiadal zákonom predpísaným spôsobom. Ustanovenie § 101 ods. 2 O.s.p. umožňuje súdu konať v dôvodných prípadoch v neprítomnosti účastníkov konania. Dôvodom žiadosti navrhovateľa o odročenie pojednávania bola námietka zaujatosti sudkyne, ktorá vec prejednáva, z dôvodu absencie jej nestrannosti. Ak sudkyňa takémuto návrhu na odročenie pojednávania nevyhovela a vec následne prejednála a rozhodla v neprítomnosti účastníkov a právneho zástupcu navrhovateľa, postupovala v plnom súlade s ust. § 101 ods. 2 O.s.p., keďže o jej nevylúčení z prejednávania a rozhodovania veci z tých istých dôvodov už bolo právoplatne rozhodnuté nadriadeným súdom. Účasť na pojednávaní súdu je právom, ktoré v prejednáwanej veci navrhovateľom a jeho právnym zástupcom nebolo využité. Súčasne v tejto veci neexistoval (iný) dôležitý dôvod na odročenie pojednávania. Inými slovami, v prípade pojednávania bez prítomnosti účastníka za podmienok predpokladaných zákonom, nemôže dôjsť k odňatiu práva účastníka konať pred súdom (uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo 116/93) a zároveň nie je porušená zásada kontradiktórnosti sporového konania. Ustanovenie § 101 ods. 2 (v spojení s § 119 O.s.p.) umožňuje súdu zväžiť dôvodnosť návrhu na odročenie pojednávania a nadväzne konať v dôvodných prípadoch v neprítomnosti účastníkov konania. Iné chápanie predmetného ustanovenia by viedlo k jeho obsolentnosti a zároveň k nežiaducim prietahom v konaní, ktorých (tvrdená) existencia je v konečnom dôsledku základom samotného nároku uplatňovaného navrhovateľom v žalobe.

17. Za nedôvodné považuje odvolací súd odvolacie námietky navrhovateľa smerujúce proti rozhodnutiu okresného súdu o zamietnutí jeho návrhu na prerušenie konania.

18. Okresný súd svoje rozhodnutie o zamietnutí návrhu na prerušenie konania dostatočne a presvedčivo odôvodnil, s ktorými dôvodmi sa krajský súd stotožňuje. Dôvody na prerušenie konania v zmysle ust. § 109 ods. 2 písm. c) O. s. p. nie sú dané. Ust. § 109 ods. 2 písm. c) O. s. p. upravuje tzv. fakultatívne prerušenie konania, to znamená také prerušenie konania, ktoré nie je pre samotné konanie nevyhnutné. Súd je povinný najskôr urobiť iné vhodné opatrenia dostupnými procesnými prostriedkami a až keď tieto zlyhajú, môže konanie prerušiť. Výber, resp. voľbu súdu, ktoré z jednotlivých opatrení slúžiacich účelu racionálnej organizácie postupu súdu pri vedení príslušného súdneho konania využije, je ale potrebné podriaďiť aj zákonnej požiadavke rýchlej a účinnej ochrany práv účastníkov v súdnom konaní (§ 6 O. s. p.) a použiť to opatrenie, prostredníctvom ktorého je ochrana práv účastníkov konania rýchlejšia a účinnejšia. V súdnej veci okresný súd správne konštatoval, že krajský súd ako nadriadený posudzoval opodstatnenosť možnosti vzniku pochybnosti o nezaujatosti zákonného sudcu z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci. O tejto otázke teda súdy právoplatne rozhodli, pričom ide o otázku, ktoré sú súdy v zmysle príslušných ustanovení O. s. p. oprávnené posudzovať. Predmetom konania o rozhodnutí o ústavnej sťažnosti nie sú vecné otázky konkrétneho sporu, ale skúmanie, či nedošlo v danom konaní a rozhodnutím súdu k porušeniu ústavou zaručených základných práv alebo slobôd účastníka. Preto pokiaľ aj ústavná sťažnosť bola zo strany žalobcu podaná, začatie konania pred ústavným súdom v tomto prípade nepredstavuje konanie, v ktorom sa riešia konkrétne vecné otázky, ktoré má na mysli ust. § 109 ods. 2 písm. c) O. s. p.. Okresný súd rovnako postupoval vecne správne, keď návrh na prerušenie konania podľa § 109 ods. 1 písm. b/ zamietol, pričom odvolací súd poukazuje na dôvody rozhodnutia okresného súdu, s ktorými sa stotožnil.

19. Hoc aj okresný súd rozhodol o návrhu na prerušenie konania (jeho zamietnutí) spolu s vydaním rozhodnutia vo veci samej, vzhľadom na nedôvodnosť tohto návrhu a vecnú správnosť tohto rozhodnutia, nezakladá postup okresného súdu vadu konania, ktorá by mohla mať za následok nesprávnosť rozhodnutia vo veci samej.

20. Písomné vyjadrenie odporcu vo veci samej bolo súdu doručené dňa 4.7.2013 a právnenému zástupcovi navrhovateľa bolo toto vyjadrenie doručené spolu s predvolaním na súdne pojednávanie dňa 6.11.2013. V konečnom dôsledku však platí aj skutočnosť, že dôvodom meritórneho neúspechu navrhovateľa nebola argumentácia predložená v písomnom vyjadrení odporcu. Bez právneho významu nie je ani skutočnosť, že obsah vyjadrenia odporcu v súdnej veci je totožný s obsahom jeho vyjadrení vo všetkých konaniach o náhradu majetkovej škody a náhradu nemajetkovej ujmy medzi tými istými účastníkmi v rovnakom procesnom postavení v ďalších stovkách súdnych konaní, ktorá skutočnosť je známa tak navrhovateľovi, ako aj odvolaciemu súdu z jeho úradnej činnosti.

21. Odvolací súd zároveň zdôrazňuje, že v konaní bol navrhovateľ a osobitne jeho právny zástupca zo strany súdu poučený o svojich procesných právach a povinnostiach ako účastník konania, a preto námietku odvolateľa, že sa tak nestalo, preto krajský súd vyhodnotil ako nedôvodnú. Rovnako nedôvodnou bola i námietka odvolateľa, že súd rozhodol vo veci samej bez nariadenia pojednávania. Zároveň je nepochybné, že v súdnej veci neboli splnené ani procesné podmienky na vydanie rozsudku pre zmeškanie (§ 153b O.s.p.). Odporca sa totiž k žalobe riadne vyjadril a žiadal návrh navrhovateľa zamietnuť.

22. Bez akéhokoľvek racionálneho základu sú tvrdenia odvolateľa v tom smere, že súd si určil sám okruh a rozsah dokazovania, resp. že z odôvodnenia nie je poznateľné, či išlo o listiny (ktorými bolo vykonané dokazovanie) založené v exekučnom spise. Zo zápisnice v súdnom pojednávaní je mimo rámca akýchkoľvek pochybností zjavné, že dokazovanie bolo vykonané oboznámením listinnými dôkazmi nachádzajúcimi sa v spise a podstatným obsahom exekučného spisu Okresného súdu Čadca sp. zn. 16Er/195/2010, ktorý dôkaz výslovne (na str. 2 spisu) požadoval samotný navrhovateľ. Inú skutočnosť nie je možné vyvodiť ani z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia.

23. Vo vzťahu k samotnému meritórnemu posúdeniu prípadu odvolací súd poukazuje na zodpovednosť navrhovateľa za obsahové vymedzenie odvolania a na viazanosť krajského súdu odvolacími dôvodmi (§ 212 ods. 1 O.s.p.). Z tohto aspektu je zjavné, že navrhovateľ (zrejme z dôvodu predkladania množstva typových podaní na súdy) v odvolaní rezignoval na akúkoľvek úvahu vo vzťahu ku vecným dôvodom, ktoré okresný súd viedli k zamietnutiu návrhu. Fakticky sa obmedzil len na všeobecné konštatovania („nesprávny postup spočíva v niekoľkých skutočnostiach“, „konajúci súd sa musí vysporiadať so všetkými vytýkanými zložkami nesprávneho úradného postupu“), ktoré sú len opakovaním tvrdení z návrhu na začatie konania.

24. V tejto spojitosti platí, že odvolací súd nemôže v sporovom (kontradiktórnem konaní) nahrádzať nevyhnutnú procesnú aktivitu účastníka/odvolateľa a formulovať namiesto neho odvolacie dôvody, resp. preskúmať rozhodnutie na základe iných, než účastníkom konania v odvolaní vznesených námietok. Zároveň z uvedeného však vyplýva aj to, že nie je prípustné konfrontovať prvostupňový súd so závermi, ktoré v konaní nevyslovil. Z tohto pohľadu odvolacia námietka spočívajúca v tvrdení, že okresný súd pochybil „keď konštatoval, že namietané lehoty na vydanie rozhodnutia boli dodržané“, nekorešponduje s obsahom napadnutého rozhodnutia. Pokiaľ navrhovateľ nadväzne v odvolací uvádza, že „v odôvodnení prezentované časové úseky (bez bližšej konkretizácie, o ktoré časové úseky sa má jednať) nenasvedčujú“ konštatovaniu okresného súdu o dodržaní namietaných lehôt, (okrem vyššie uvedeného záveru, že napadnuté rozhodnutie takéto konštatovanie neobsahuje) platí, že časové údaje tak, ako ich uvádza prvostupňový súd, zodpovedajú zistenému skutkovému stavu a vyplývajú z pripojeného exekučného spisu.

25. Odvolací súd odvolaciu námietku o nepreskúmateľnosti napadnutého rozhodnutia vyhodnotil ako nedôvodnú. Krajský súd konštatuje, že okresný súd primeraným spôsobom opísal priebeh konania, stanoviská účastníkov, výsledky vykonaného dokazovania, vymedzil rozhodujúci skutkový stav, citoval právne predpisy, ktoré aplikoval a z nich vyvodil konkrétne právne závery, ktoré primerane vysvetlil, pričom dostatočne objasnil, z akých úvah vychádzal. Nadväzne je z pohľadu procesného neúspechu výlučne na ľarchu odvolateľa, že vo vzťahu k nosnému dôvodu, na ktorom okresný súd založil svoje meritórne zamietajúce rozhodnutie, nepredložil relevantnú, resp. akúkoľvek konkrétnu protiargumentáciu.

26. Na zdôraznenie vecnej správnosti napadnutého rozsudku odvolací súd poukazuje na závery Ústavného súdu SR, vyslovené práve vo vzťahu k hromadným podaniam navrhovateľa. V ich zmysle

samotné nedodržanie zákonom stanovenej lehoty sa nepovažuje automaticky za porušenie základného práva účastníka konania, keďže je potrebné zohľadniť všetky okolnosti prípadu. Z tohto pohľadu má judikatúra Ústavného súdu SR, neakceptujúca možnosť liberácie štátu z dôvodu nadmerného množstva vecí, resp. zaťaženia súdov, svoj základ v „štandardnej“ situácii. Táto doktrína (bližšie napr. II.ÚS 245/2013) platí i naďalej v prípadoch relevantne odlišných od (hromadných) vecí navrhovateľa. Vo vzťahu k navrhovateľovi sa však (doktrína) modifikuje a je preto možné z ústavného hľadiska akceptovať relatívne dlhšiu dobu trvania konaní, ktorých veľké množstvo zvyšuje faktickú zložitost' vecí/i z dôvodov, ktoré vyplývajú zo správania navrhovateľa. Taktiež za významné ústavný súd označil, že v dotknutých prípadoch hromadných podaní sa nejedná o osobno-statusový spor, pracovný spor či inak existenčnú vec pre navrhovateľa, ako i skutočnosť, že povinnosť všeobecného súdu vysporiadať sa so všetkými návrhmi navrhovateľa sa nevyhnutne dostáva do konkurencie s povinnosťou takéhoto súdu poskytnúť súdnu ochranu v primeranej dobe aj účastníkom iných konaní, ktorí sa v identickom čase tiež domáhajú súdnej ochrany pred súdom. Podobne podľa Európskeho súdu pre ľudské práva nerešpektovanie lehôt ustanovených zákonom samo o sebe nemusí znamenať porušenie čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

27. Nakoľko odvolacie dôvody navrhovateľa boli neopodstatnené (v zmysle § 212 ods. 1 O.s.p. je krajský súd viazaný konkrétnymi dôvodmi odvolania) a neboli zistené ani nedostatky v postupe okresného súdu, na ktoré odvolací súd prihliada z úradnej povinnosti (§ 212 ods. 3 O.s.p.), potvrdil napadnutý rozsudok ako vecne správny.

28. Odvolací súd ako vecne správny potvrdil aj odvolaním výslovne nenapadnutý, ale od rozhodnutia vo veci samej závislý výrok o trovách prvostupňového konania. Okresný súd náležite aplikoval zásadu úspechu v spore i návrhový charakter rozhodovania o náhrade trov.

29. O trovách odvolacieho konania rozhodol krajský súd podľa § 142 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. Navrhovateľ nebol v odvolacom konaní úspešný, a preto je povinný nahradiť odporcovi trovy, ktoré mu v súvislosti s týmto konaním vznikli. Keďže si odporca náhradu trov odvolacieho konania neuplatnil (§ 151 ods. 1 O.s.p.) a z obsahu spisu mu vznik trov tohto odvolacieho konania ani nevyplýva, odvolací súd mu náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

30. Toto rozhodnutie odvolacieho súdu bolo vydané pred 1.7.2016, t.j. za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku, čomu zodpovedá i procesný postup a rozhodovanie odvolacieho súdu. K písomnému vypracovaniu rozhodnutia však dochádza za účinnosti „nového“ procesného predpisu - zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok. Vzhľadom k nie celkom jednoznačným prechodným ustanoveniam odvolací súd v rámci písomného vyhotovenia rozhodnutia čiastočne zohľadnil aj aktuálnu právnu úpravu; napríklad číslovanie odsekov odôvodnenia, poučenie o (ne)prípustnosti dovolania.

31. Toto rozhodnutie senátu odvolacieho súdu bolo prijaté hlasovaním pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie **n i e j e** prípustné.

Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. (§ 419 CSP)

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. (§ 420 CSP)

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n). (§ 421 ods. 1 a 2 CSP)

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie. (§ 422 ods. 1 a 2 CSP)

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné. (§ 423 CSP)

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde. (§ 427 ods. 1 a 2 CSP)

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania ustanovených v § 127 ods. 1 CSP (ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpísania) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh). (§ 428 CSP)

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa. (§ 429 CSP)

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania. (§ 430 CSP)